

Posudek na diplomovou práci Marka Vaculíka *Globální občanská společnost a její potenciál pro demokratizaci systému globálního vládnutí*

Autor se ve své diplomové práci zaměřuje na atraktivní téma globální občanské společnosti (GOS). V první kapitole shrnuje stav poznání v oblasti zkoumání globalizace a vývoje GOS, v druhé kapitole zpracovává problematiku globálního vládnutí a úlohy, kterou v něm hraje GOS, ve třetí kapitole představuje vlastní výzkum konkrétní globální kampaně Global call to action against poverty (GCAP).

Po formální a jazykové stránce v práci nenacházím vážnější závady. Jazykové chyby se objevují, ale v únosné míře. Citačně není úplně dořešen případ deklarací GCAP – jsou uváděny jen pod čarou a bez citované stránky.

První dvě kapitoly představují velmi bohatou a s přehledem napsanou diskusi role GOS v dnešním globálním politickém prostředí. Autor zná široký okruh vhodné literatury převážně zahraničního původu a umí s ní velmi dobře pracovat. Připomínky, že tu by nějaká formulace mohla být přesnější, tam by mohl být citován ještě nějaký jiný autor, a onde by zase mohl být nějaký argument lépe vysvětlen, nevznáším, považoval by je za malicherné.

První dvě kapitoly považuji za jednoznačně nadprůměrné.

Určité vážnější, a tedy zmínky hodné rezervy v přesnosti práce s pojmy nacházím v části 2.2.1. *Normy*. Dle autora pojednává o neformálních normách a hodnotách a dále se říká: „Mezi takto pojaté normy řadíme lidská práva, boj proti korupci, ochrana životního prostředí aj.“ Avšak jsou lidská práva i po vyhlášení nejrůznějších deklarací neformálními normami? Je boj proti korupci a ochrana ŽP neformální norma? Autor asi chtěl říci něco trochu jiného, ale říká to příliš zkratkovitě.

Hned v úvodu se 2x objevuje spojení “deskriptivní popis”. Jaký jiný popis ještě existuje?

Kritičtěji se dívám na empirickou část diplomové práce. Ta je bohužel dost povrchní a jen z malé části využívá možností empirické analýzy konkrétní organizace/kampaně/sítě apod. GOS.

Autor neformuluje zajímavější výzkumnou otázku, kterou by mohl v empirické kapitole “vyřešit”. Určitá očekávání sice má, ale jsou příliš pravděpodobná, a tedy i málo zajímavá. Sám ostatně říká, že „už zběžný pohled“ (s. 75) na web GCAP stačí k zodpovězení jedné podotázky. Šťouralové by mohli poznamenat, že výzkum, který si vystačí se zběžnými pohledy, je příliš málo ambiciózní.

Také třeba konstatování „skutečnost(i), že GCAP má s globalizací mnoho společného“ se jeví jako docela redundantní.

Popisná část výzkumu obsahuje jen ty nezákladnější informace o GCAP, někdy ještě v ne úplně jednoznačném znění. Není např. jasné, jestli registrace organizace v Nizozemsku už proběhla a organizace tedy už má líčenou strukturu, nebo k tomu teprve někdy dojde. Popis GCAP je dosti povšechný a dikce některých tvrzení napovídá, že jsou zřejmě inspirovaná tím, co o sobě říká na svých webových stránkách nebo jinde sama GCAP.

Autor patrně nedoceňuje skutečnost, že chceme-li poznat, co nějaká organizace skutečně dělá, musíme ji zkoumat analyticky a s kritickým odstupem, a nespoléhat se pouze na její sebe prezentaci. Sám je do organizace zapojen, ale kupodivu se o jeho vlastní zkušenosti nedozvíme nic.

Některá tvrzení o GCAP se mi zdají příliš optimistická. Třeba to, že „napomáhá udržování sociální koheze“ mezi různými zeměmi. Mohl by to autor doložit konkrétními daty?

Jiná tvrzení zejména v částech 3.2.3. a 3.2.4. zkoumanou kampaň příliš idealizují nebo znějí až moc schematicky. Co konkrétně znamená „stavět potřeby lidí před ekonomický zisk“? I když GCAP zmobilizuje k jednorázové akci 43 milionů lidí, znamená to, že je reprezentuje? V jakém smyslu, rozsahu, k čemu a před čím? To jsou zajímavé otázky, ale vyžadovaly by teoretickou diskusi a velmi důkladnou a přesnou argumentaci.

Tvrzení, že „GCAP... umožňuje ... ženám, dětem .. , aby jejich hlas byl slyšen“ (s. 81) je jako vystřižené z propagačních letáků GCAP, ale nepatří do analytické části výzkumu.

Obecněji řečeno, v práci se nedozvídáme nic o metodologii případové studie.

Zkrátka a dobře, empirická část se mi zdá povrchní a nedotažená. Autor udělal pouze první krok na cestě, která měla být delší a vést k zajímavějším cílům.

Z hlediska celkové výstavby práce odkazuje slabší empirická část zpět k určitému problému předchozích kapitol: ač to jsou samy o sobě velmi dobré přehledové texty, nejsou dostatečně zacílené ke konkrétním problémům a otázkám, kterými by se autor mohl zabývat v empirické části. Proto pak empirická část odpovídá pouze na velmi základní a jednoduché otázky.

Jediný překvapivý nálezný empirické části se týká paradoxu, že GCAP je silně globální kampaň, ale usiluje o posílení role některých států na úkor globálních organizací typu MMF. Je dobře, že jej autor uvádí, ale škoda, že mu nevěnuje více systematické pozornosti. Jistě si tohoto rozporu všimli i jiní aktivisté zúčastnění v GCAP a je možné se domnívat, že v některých z nich to způsobuje jistá vnitřní napětí nebo aspoň zajímavé reflexe. Opět škoda, že autor neměl čas na uskutečnění menší série rozhovorů.

Co znamená obrat „zvýšení demokratizace“?

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit 25 body.

Ve Washingtonu 4. 7. 2008

Marek Skovajsa, Ph.D.